

STUNDU PLĀNS: Digitālā pilsonība

(7. – 9. klašu skolēniem)

Apraksts:

Skolēns iegūst digitālo pilsonību tiklīdz sāk izmantot tehnoloģiju sniegtās iespējas, piemēram, izveidojot savu e – pasta adresi vai lietojot internetu mobilajā tālrunī. Skolēnam ir jāapzinās, ka par darbībām interneta vidē arī ir jāuzņemas atbildība un arī šeit pastāv noteikti uzvedības standarti, kuri jāievēro.

Ilgums:

Šajā stundu plānā ir 3 īsas aktivitātes, kuru izpildei vajadzīgas 40 minūtes.

Pēc mācību stundas skolēni varēs:

- 🎯 novērtēt un noteikt personas „digitālo nospiedumu” internetā;
- 🎯 apzināsies, kādas sekas ir neētiskai uzvedībai internetā (kiberterorizēšana, citu aizvainošana u.tml.);
- 🎯 darīt visu, lai mazinātu riskus un apdraudējumus, kas viņus var skart interneta vidē;
- 🎯 darboties interneta vidē apzinīgi;

Stundu plānu sagatavojuši Net-Safe Latvia Drošāka interneta centra speciālisti, izmantojot www.cybersmart.gov.au materiālus. Skolotāji drīkst stundu plānus mainīt, papildināt un pielāgot pēc nepieciešamības. Vairāk informācijas par drošību internetā www.drossinternets.lv !

1. UZDEVUMS: Diskusija “Digitālā pilsonība”

Aiciniet skolēnus apspriest tiesības un pienākumus, kas piemīt katram digitālajam pilsonim.

Aktivitātes ilgums: 10 minūtes

Nepieciešamie materiāli: 1.darba lapa

Norādījumi:

1. Sadaliet skolēnus grupās
2. Izprintējiet 1.darba lapu, izgrieziet diskusijas tematus un izdaliet katrai skolēnu grupai pa vienai tēmai;
3. Pirms sākt diskusiju, dodiet grupām laiku sagatavot argumentus, kā arī atrast dažādus faktus, kas tos pierādītu. *(Atgādiniet skolēniem, ka viņiem nav jāpiekrīt dotajiem apgalvojumiem, taču jācenšas tos pēc iespējas labāk aizstāvēt!)*

2. UZDEVUMS: Mājas lapas lietošanas noteikumu veidošana

Aiciniet skolēnus apsvērt un ieskicēt vadlīnijas jaunas mājaslapas lietošanas noteikumiem.

Aktivitātes ilgums: 15 minūtes

Nepieciešamie materiāli: papīrs un pildspalva

Norādījumi:

“Grupu Ekspresis” ir jauna mājas lapa, kurā mūzikas mīļotājiem diskutēt par jaunākajiem notikumiem mūzikas industrijā, publicēt fotogrāfijas no koncertiem, komunicēt ar mūziķiem, iesūtīt savus muzikālos ierakstus, dziesmas, kā arī publicēt sludinājumus.

1. Sadaliet klasi mazākās grupās, aiciniet apspriest, kādiem riskiem var tikt pakļauta šī mājaslapa *(privātuma aizsardzība; autortiesību aizsardzība; nevēlams sludinājumu saturs; krāpniecība u.tml.)*
2. Aiciniet skolēnus raksturot tos mājas lapas lietotājus, kurus būtu visvieglāk aizskart *(tādi, kuri publicē privātu informāciju; tādi, kas publicē personīgus fotoattēlus; tādus, kas iesaistās personīgās diskusijās u.tml.)*
3. Aiciniet grupas ieskicēt mājas lapas lietošanas noteikumus *(vecuma ierobežojumi; uzvedības noteikumi; ziņojumi par pārkāpumiem u.tml.)*

3. UZDEVUMS: Digitālā nospieduma pārbaude

Aktivitātes ilgums: 15 minūtes

Nepieciešamie materiāli: 2.darba lapa un 3.darba lapa

Norādījumi:

1. Izdaliet katram skolēnam 2. un 3.darba lapu un dodiet laiku tās aizpildīt (5 – 10 minūtes);
2. Kopīgi apspriediet rezultātus;

Diskusijas jautājumi:

- 1. Ko tu vari secināt no savas pārbaudes? Vai tu esi pārsteigts par to, cik daudz laika no savas dzīves patērē interneta vidē? *(Mudiniet skolēnus piekrist faktam, ka ļoti daudz viņu laika pāriet komunicējot interneta vidē – tā nav negatīve iezīme, bet gan mūsdienu digitālā laikmeta tendence).*
- 2. Vai tu internetā lieto tādus valodas izteiksmes līdzekļus un uzvedies tā, kā parasti neuzvestos, sazinoties ar personu klātienē?
- 3. Vai tevi uztrauc tas, cik ļoti ātri parasta saruna internetā var saasināties un pāraugt strīdā? Kāpēc tas tā ir? *(Kopīgi izpētiet faktu, ka internetā, neredzot otras personas žestus, sejas izteiksmi un nedzirdot intonāciju, teiktais var būt daudz vieglāk pārprotams, kā arī to, ka daudziem ir vieglāk izteikties, slēpjoties aiz datora ekrāna)*
- 4. Kas par tevi varētu meklēt informāciju internetā?
- 5. Kā tu justos, ja kāds internetā uzdotos par tevi? Ko tas varētu nodarīt tavai reputācijai?
- 6. Ko tu domā par saviem draugiem, viedokļiem un uzskatiem, kuri tev bija aktuāli pirms vairākiem gadiem? Vai tie ir tādi paši? Vai tie atspoguļo to, kāda persona tu esi šobrīd?

1. DARBA LAPA: Diskusija

Kādas ir katra digitālā pilsoņa tiesības un pienākumi?

Būt par digitālo pilsoni ir tas pats, kas būt par valsts pilsoni – ja tu esi šīs valsts pilsonis, tev jāievēro tās noteikumi.	Katrs pats ir atbildīgs par savu uzvedību un rīcību internetā. Ja es uzņemos atbildību par sevi un savām darbībām internetā, tad visiem būtu jādara tāpat.
Kad runa ir par komunikāciju internetā, tiesības brīvi izteikties ir svarīgākas par izvairīšanos aizvainot citus.	Pilsonība ietver sevī sociālu atbildību – katrs pilsonis ir daļa no lielākas sociālas grupas, par kuras locekļiem ir atbildīgs.

Kāds ir labums no digitālās pilsonības?

Svarīgākais digitālās pilsonības aspekts ir droša interneta lietošanas pieredze.	Pats svarīgākais digitālās pilsonības aspekts ir iedrošināt vecākā gadu gājuma un pašus jaunākos interneta lietotājus darboties interneta vidē ar pārliecību.
Svarīgākais digitālās pilsonības aspekts ir zinošāki un informētāki interneta lietotāji.	Pats svarīgākais digitālās pilsonības aspekts ir pasargāt savu reputāciju interneta vidē.

Kāds būtu labākais risinājums priekšzīmīgu digitālo pilsoņu trūkumam?

Vecākiem būtu cītīgi jāseko līdzi savu bērnu interneta lietošanas paradumiem līdz 18 gadu vecumam.	Cilvēkiem, kuri aizskar un pazemo citus internetā, būtu jāliedz piekļuve internetam.
Tehnoloģijas vajadzētu veidot tā, lai tās automātiski bloķē aizvainojošu, nelegālu saturu, un interneta kompānijām būtu jāierobežo piekļuve šādiem materiāliem.	Bargi sodi neko neatrisinās, bet sabiedrība ir jāizglīto par to, kādas var būt sekas neadekvātai rīcībai internetā.

2. DARBA LAPA: Digitālā nospieduma pārbaude

Vārds: _____

Katra no nosauktajām aktivitātēm ir veids, kādā tu vari komunicēt internetā. Nosaki, cik daudz laika tu velti šīm aktivitātēm katru nedēļu, norādot to minūtēs vai stundās.

Aktivitāte	Pie datora pavadītais laiks	Mobilajā ierīcē pavadītais laiks
E – pastu sūtīšana		
Aplikāciju lietošana (Whatsapp; Instagram; Foursquare)		
Čatošana, izmantojot videokameru		
Sociālo portālu lietošana		
Video skatīšanās, komentēšana		
Darbošanās interneta forumos		
Interneta spēļu lietošana		
Ziņu sūtīšana		
Fotogrāfiju sūtīšana		
Mūzikas lejuplādēšana un dalīšanās		
Fotoattēlu un video uzņemšana, apstrāde		
Produktu un pakalpojumu pirkšana		
Blogošana		
Kopā pavadītais laiks nedēļā:		

3. DARBA LAPA: Digitālais nospiedums un paštēls

Vārds: _____

1. Cik daudz laika es pavadu, darbojoties interneta vidē? Vai tā ir nozīmīga daļa manas dzīves?

---

2. Vai es lietoju tādus valodas izteiksmes līdzekļus un izsakos tā, kā to nedarītu, ja sazinātos klātienē?

---

3. Vai es apzinos, ka visi mani komentāri, lejuplādes un citas darbības interneta vidē var tikt identificētas? Vai tas mainītu to, kā es uzvedos interneta vidē?

---

4. Kas varētu meklēt par mani informāciju internetā?

---

5. Kādus fotoattēlus, informāciju un citus publicētus materiālus es vēlētos padarīt neredzamus saviem jaunajiem draugiem, darba devējiem vai vecākiem?

---

6. Kas varētu notikt, ja kāda cita persona uzdotos par mani internetā un veiktu dažādas darbības (publicētu fotoattēlus; rakstītu komentārus; lejuplādētu materiālus)?
